

Otrokom, ki v šolo hodijo.

Otrokom, ki v šolo hodijo, treba je pómneti, da v šolo o pravem času dohajajo, snažni, umiti in lepo počesani. V šolo prišedši naj sede vsak na svoje mesto, ter se naj pazi, da ima vse svoje stvari čiste in v lepem redu. V šoli je treba poslušati na vse, kar gospod učitelj pripovedujejo in kažejo. Otroci v šoli ne smejo govoriti, dokler niso vprašani, a kadar so vprašani, odgovarjajo naj razločno in jasno. — Kdor se ravna po teh pravilih, ta je dober učenec in učitelj ga imajo radi.

I. T.

Priradpisno - natoroznansko polje.

Slika iz prirode.

Brez kruha bi ne mogli živeti. Kruh se nareja iz moke, moka se melje iz žita (pšenice, reži, ječmena), a žito raste po njivah in po poljih. Njivo, na katerej žito raste, treba je krčiti, gnojiti, orati, kopati, branati in obsejati. To je že mnogo dela, a vendar mi ljudje ne moremo storiti, da bi vsejano žito tudi izrastlo. To le dobri Bog stori, da vsejano žitno zrnce na njivi in na polji vzklije, v zemljo ponikne, bilke požene, vzraste, izklasi se in dozréva.

Vzemimo žitno zrnce v roko in oglejmo si ga pozorno. Zrnce je živo, in kar je še najbolj čudno, zrnce je jajce. Kaj ne, da je to zelo čudno, a vendar je prava, živa resnica. Denimo zrnce k ušesu, ne slišimo nobenega glasú v njem; položimo ga pred se na mizo, ne premika se; niti je vroče, niti hladno, a vendar je v njem vse polno življenja. Da bi tega ne bilo, ne moglo bi posejano zrnce vzkaliti in vzrasti, nego ostalo bi mrtvo v zemlji. Da-si ne čutimo z roko gorkote v zrci, vendar je dobri in modri Bog vložil životno gorkoto v vsako še tako majheno žitno zrnce; v vsako zrnce je položil Bog visoko bilko, korenine, liste in klas z več nego li s sto tacih majhenih zrnec. Tudi na jajci (n. pr. kokošjem) ne moremo spoznati, da ima v sebi perje, kljun, noge s prsti in kremplji, peroti i. t. d., a vendar leži v jajci kal za celo kokoš. V rumenjaku kakor da bi spalo pišče. A jajce se mora prej, nego se pišče izvali iz njega, položiti v toplo gnjezdo, kjer ga koklja s svojo gorkoto dan in noč skozi trí tedne pokriva. Pišče mora poprej povžiti beljak, v katerem je zavit rumenjaki. Tako postaja mlada živalca vedno večja in močnejša, dokler naposled ne prekluje trde lupine ter pride v podobi piščeta na dan iz svoje temne ječe. Ravno tako mora tudi žitno zrnce dobiti najpred gnjezdo v krilu matere zemlje in žarko solnce mora s svojo blagotvorno gorkoto ogrevati majheno jajčece, da oživi v njem rastlinica. Ako se žitno zrnce poseje v dobro obdelano zemljo, že za nekaj dni se pokaže v njem skrito življenje. Kal se začne v zrci gibati in kretati; prebije kožnasti zavitek, v katerem je bila zaprta, in rastlinica popije belo mleko (mlečec), ki jo je obdajal v podobi bele moke. Zakaj je ljubi Bog tako skrbno zavil in skrtil nežno kal obvivši jo z mnogimi kožicami? To je zato storil, da nežnej kalí ne morejo škodovati zračne sile in da se tudi drugače ne more tako lahko poškodovati. Tudi pri jajci je najgorenja lupina trda, katera kakor oklop varuje mehko kal,

a pod to trdo lupino stoji mejkejša in drobnejša kožica, ki brani, da trda lupina ne stiska kalí. Tako zavijajo tudi skrbne matere svoje otroke v več pleníc; najmehkejše in najtanjše plenice obvijajo otroku po nagem telesci in po njegovih nežnih udih.

Ko je zrnce že prespalo nekoliko dni v svojej temnej ječi v naročji matere zemlje, in je kal že povžila svoje mleko, svojo prvo nežno hrano, napné se in raztrga svoje povoje, proži se in razširi, ter se prikaže z dvema vršičema iz zaprte svoje ljuske, namreč: s perescem in korenino. Korenina se spustí dolí v zemljo, dobro vedoč, da najde tam hrane in pijače. Da bi to tem gotovejše dobila, porazdelí se na več majhenih in zeló tenkih nitek, ki je razpróstre na vse strani, da srkajo živež iz zemlje. Peresce se vzdiga in raste iz zemlje, ter bi se rado spustilo vedno više gori v zrak, kakor drobna ptičica, kadar dobi svoje perje. Zrak in solnčna gorkota so nežnemu perescu hrana. Ali od kod vé drobna kal, da dobi spodaj v zemlji živeža? Kdo jej je povedal, da je spodaj zemlja, a od zgoraj zrak, da-si nema nobenih oči? To jej kaže ljubi Bog, ki je drobno zrnce ustvaril, ki ga varuje in brani, razploduje in pomnožuje. Božja roka je, ki poklada vsako zrnce tako v zemljo, kakor je treba, da leží, ki pokriva po zimi setev s toplim sneženim plaščem, da mraz in zmrzlina ne umorita nežnih kalí. To vse dela ista ona roka božja, katera po leti z roso in dežjem razgaljuje, napaja, krepča in oživlja vse, kar je posejanega v zemlji. Bog stori, da vse lepo raste in zorí. *M. Stojanovič.*

Zakaj? Zato!

Zakaj je, ljubo dete, tvoja goba tako majhena, kadar je suha, in zakaj naraste, kadar jo deneš v vodo? Zato, ker ima vse polno luknjic v sebi, katere se stisnejo in zmanjšajo, kadar so suhe, a kadar pride voda vanje, napno se in razširijo. — Zakaj se napno vrata in okna, kadar so vlažna, in jih potlej ne moreš zapreti? To je zato, ker ima vsako telo, tedaj tudi vrata in okna, vse polno luknjic, ki se razširijo, kadar se les vode napije, in zmanjšajo, kadar se les posuši ali mokrota iz njega otide. — Zakaj ôlar posodo, v katerej razpošilja ôl ali pivo, s smolo od znotraj namaže? Zato, ker ima ôl ogeljno kislino v sebi, in ta bi izhlapela. Posoda, sodček ima tudi luknjice v sebi. Skozi te luknjice bi malo po malo izhlapela ogeljna kislina, in pivo bi bilo slabo. — Tudi naše telo ima brez števila takih luknjic; a kaj izhaja skozi te luknjice? — Škodljiva vlaga, ki jo p ôt imenujemo. Kdor se ne umiva in ne koplje, tacemu se potne luknjice zapró, in pot ne more skozi nje iz telesa. In kaj potlej? Tak človek večkrat nevaró izboli.

Kruh, ki je dobro izmésen in pečen, ima v sredici jamice, ki nijso nič družega nego luknjice. To isto vidite tudi pri siru in gobi. Zakaj je vidite? Zato, ker so dosti velike. In zakaj jih ne vidite pri lesu in železu? Zato, ker so zeló majhene. Da ima tudi les take luknjice, to ste slišali malo poprej. Nu, je-li mogoče, da jih ima tudi železo, ki je tako trdo in gosto? To se zna, da jih ima, in to vam lahko takój dokažem.

Ako vzamemo votlo železno kroglo in jo z vodo napolnimo, ter potlej kolikor najbolj mogoče stisnemo, stopila bo voda v drobnih kapljicah skozi kroglo. Zakaj? Zato, ker je voda prišla skozi luknjice v krogli.